

Het »onvrij» territoir.

II.

Men moet de voorschriften en bepalingen op het »onvrij territoir» veroordeelen, al bepaalt men zich tot de innerlijke waarde dier voorschriften. Alles rust op willekeur, gunst of ongunst, op de meerdere of mindere fiscaliteit, het meer of min bekrompen inzicht van hen, die de wet moeten toepassen. In de handen van eenen oneerlijken — of zelfs van eenen eerlijken maar zwak, of onvolledig ingelichten — ambtenaar, moeten dergelijke bepalingen, die zoowel magtigen tot de onverbiddelijkste gestrengheid van toepassing als tot de uiterste gemakkelijheid in het vrijstellen van de wettelijke verplichtingen, tot de grootste ongelijkheden en misbruiken aanleiding geven. Reeds terstond moet het in het oog vallen, dat eene dergelijke catalogus van fabrieken en neringen, die niet dan met consent of na kennisgeving, mogen gedreven worden, die dus aan het gemeene regt onttrokken en aan een bijzonder regt onderworpen worden, niet anders dan willekeurig en op goed geluk gekozen kan zijn. Steeds keert de vraag terug: Waarom juist deze? of: Waarom deze alléén en niet ook gene? Toeval, meer dan gezet overleg, is het, wat dergelijke nomenclaturen beslist. Evenwel heeft de burger in eene zoo kiesche zaak, die de teederste en wezenlijkste belangen raakt, regt te eischen, dat men de gegrondheid van den buitengewonen last, dien men hem oplegt, van deze afwijking van het gemeene regt, met deugdelijke en overtuigende bewijzen stave. Bij deze optelling echter wordt men bijna verleid te gelooven, dat slechts daardoor deze en gene fabriek of nering wordt opgenoemd, en deze en gene achterwege wordt gelaten, omdat de klerk of commies, die het eerst het ontwerp op het papier stelde, zich nu juist het eerst die neringen en fabrieken te binnen bracht, en er op het oogenblik geene nieuwe wist te verzinnen. Eene verzoeking, die des te grooter wordt, wanneer wij in art. 180 der genoemde wet van 26 augustus 1822, de lijst der geïnterdiceerde fabrieken, als ware het om zich tegen de gevolgen der vergeetachtigheid te waarborgen, zien sluiten met de onbepaalde uitdrukking: »of andere groote fabriek.» Men schijnt alleen bedacht te zijn geweest, niet, hoe het best een moeilijck punt te regelen, doch, hoe het spoedigst den knoop door te hakken.

Door alles afhankelijk te stellen van vergunning opent men niet slechts de deur voor de grootste ongelijkheid, misbruik en gunstbejag, maar men maakt de wet tot een instrument in de handen der ambtenaren, om den eenen te bevoordeelen en den anderen te benadeelen. Niet alleen is het mogelijk, dat ééne streek van het onvrij territoir van alle verdachte fabriekkaadje of nering volstrekt zuiver wordt gehouden, terwijl in eene andere streek, diezelfde fabriekkaadjen en neringen worden toegestaan, maar de administratie kan, in dezelfde localiteit, dezelfde nering of hetzelfde fabriekkaadje aan den éenen vergunnen en aan den

anderen weigeren. Dat dit kan gebeuren — al gebeurde het nooit — is reeds eene veroordeeling der wet. Het moet niet mogelijk zijn, dat eene administratie, onder gelijke omstandigheden, hetzelfde wat zij aan den éenen persoon weigert, aan den andere toestaat. Al had men nooit één onwetend, één oneerlijk, één zwak ambtenaar, het publiek moet zelfs geene reden hebben om te vermoeden, dat persoonlijke voor- of tegeningenomenheid op de beslissingen der administratie invloed uitoefenen.

Dit alles echter zijn slechts details. De hoofdfout ligt in het wezen zelf der wet; het beginsel van de wet is eene onzedelijckheid. Om een mogelijk misbruik te weren, stelt men gansche bevolkingen buiten de wet. Met het doel om de inning der belasting te verzekeren, de contrôle gemakkelijker te maken, of frauduleusen invoer of geheime fabriekkaadje te keer te gaan, verklaart men al de bewoners eener (willekeurig bepaalde) grenslijn voor verdacht. Men gaat uit van de vooronderstelling dat allen, die zekere neringen uitoefenen, bedriegers en smokkelaars, medepligtigen of helers van smokkelaars zijn, zich de bevoegdheid voorbehoudende, om, wanneer er bij toeval een eerlijk man onder was, dezen bepaaldelijk van de wettelijke presumpctie van oneerlijckheid uit te zonderen. De wetgever neemt tot beginsel aan, dat het der menschelijke natuur te boven gaat, binnen den kring van 5500 ellen van het vreemd grondgebied aan de landzijde en 2600 ellen van de zeestranden, eerlijk zijne belastingen op te brengen. Maar mag dat vermoeden, die vooronderstelling zoo sterk werken, dat men om aan de ambtenaren der belasting eenige moeite uit te halen, de grensbewoners belet hun vermogen op die wijze aan te wenden, welke hun het voordeeligst is, of hun brood te verdienen door een winstgevend bestaan? Het middel isforsch. Het is alsof men, opdat er geen brand zou ontstaan, eene gansche gemeente verbodt vuur aan te leggen.

De afbakening der grenslijn is daarenboven — wij zeiden dit reeds vroeger — geheel willekeurig. Er is geenerlei inzicht, geenerlei bijzondere reden, geene berekening om deze cijfers van 5500 en 2600 ellen aan te nemen, als de juiste lijn, die de vrome, brave, eerlijke burgers van de oneerlijke, tot sluiken en smokkelen voorbestemde grensbewoners scheidt. Is het niet een vreeselijck denkbeeld, dat eene kleine fout in de herekening, eenige weinige ellen of roeden te veel of te weinig, een eerlijk staatsburger onder de eervergetene grensmannen rangschikt of, omgekeerd, een oneerlijk geboren grensbewoner onder de eerlijk-vooronderstelden doet opnemen? Wij onderwerpen ons aan de wijsheid der wet, die, het kaf van het koorn ziftende, de goede burgers aan deze en de goddelooze burgers aan gene zijde der 5500 en der 2600 ellen indeelt; maar de afstand, die een 5500ste en een 2600ste ellenaar van eenen 5501sten en eenen 2601sten ellenaar scheidt, is gering en ligtelijk te overschrijden. Wie daarenboven waarborgt ons, dat men niet, consequent op dit beginsel voortrede-

nerende, ten meerderen gemakke van de ambtenaren der belasting, tot meerdere zekerheid der inning en eene meer krachtige contrôle, op den eenen of anderen tijd de strook verdubbele, en dat zij, die heden nog als waardige, eerlijk-vooronderstelde burgers van den staat, vrijelijk en zonder consent hunnen handel en wandel drijven mogen, tot de klasse der 5500 en 2600 ellenaars verlaagd en onder de verdachten, eerloos-geborenen, gerekend worden? Het zwaard van DAMOCLES hangt hnn steeds boven het hoofd, en bij de groote uitbreiding onzer grenzen en de vergelijkenderwijze weinige uitgebreidheid van ons binnenland, zou het, wilde men dit beginsel consequent volgen, alras te vreesen zijn, dat wij niets dan grensland overhielden, en dat de »blijde» Nederlander onmogelijk, zonder zich tot eenen onbeschaamdten logenaar te maken, zou kunnen dichten en zingen, dat zijn wiegje ooit stond op een vrij territoir.

De onredelijckheid van het stelsel van het »onvrij territoir,» het buiten de wet stellen van gansche bevolkingen alléén om mogelijk misbruik te keeren, en het toezigt der ambtenaren gemakkelijker te maken, wordt thans, gelooven wij, vrij algemeen, zelfs van de zijde der administratie, erkend. Erkenning van verkeerde regeling is de eerste stap tot invoering van betere regeling. Dit neemt niet weg, dat, al is de erkenning aanwezig, men niet nalaten moet tot het doen van den tweeden stap, de invoering der nieuwe, betere regeling, te vermanen. Goede voornemens zijn lofwaardig, maar zij voldoen niet, wanneer het voornemen niet daad wordt. Wij hopen en verwachten, dat de afschaffing van het onvrij territoir, niet alleen in het belang eener enkele gemeente, maar in het belang van het gansche land zal geschieden. Het is meer dan tijd, dat ook eindelijk deze wanregeling, alleen als herinnering aan eene afgelegde dwaling en een verlaten misbruik, besta.

Buitenlandsche Berigten.

DUITSCHLAND.

Frankfort, 25 juli. Het tolkongres te Kassel laat thans weinig of niets van zich hooren, zoodat het gevoelen bevestigd wordt dat hetzelfde zonder wezenlijk gevolg zal blijven voor het bestaande tarief. Zoolang de politieke toestand van Duitschland niet geregeld is, laat zich voor de verbetering van deszelfs betrekkingen met vreemde staten niets met vrucht ondernemen. Intusschen schijnt bij de Zuid-Duitsche regeringen het voornemen te bestaan, om uit deskundigen eenen bijzonderen raad te zamen te stellen, aan welken een aantal, voor den handel en nijverheid belangrijke vragen ter overweging zullen aangeboden worden. Het schijnt dus, dat deze staten tot de vaste overtuiging zijn gekomen, dat hunne belangen in dezen kwalijk te vereenigen zijn met die van Noord-Duitschland; eene overtuiging die in zich de kiem bevat van eene ontbinding van het bestaande tolverbond. Van daar dan ook het in omloop zijnde gerucht, dat deze staten voornemens waren van hetzelfde terug te treden, en in vereeniging met Oostenrijk, een Zuid-Duitsch tolverbond tot stand te brengen. Indien Pruisen zich niet haast zijne geschillen met Oostenrijk bij te leggen, dan zou het ons niet bevreemden iets van dien aard tot stand te zien komen, tot groot nadeel van den staatkundigen invloed, dien hetzelfde tot dusverre in Duitschland heeft uitgeoefend.

Frankfort, 26 juli. Uit officiële bron wordt gemeld: dat thans besloten is tot de zo spoedig mogelijke zamentrekking van twee Pruisische troepenkorpsen bij Wetzlar en Kreuznach, dus dicht in onze nabijheid. Elk dezer beide korpsen zal aanvankelijk uit zes bataillons infanterie, een regiment kavallerie en drie bataillons artillerie bestaan. Dat bij Kreuznach zal door den generaal von Bonin en dat bij Wetzlar door den generaal v. Hirschfeld gekomman-

deerd worden. Sommigen wilden zelfs weten, dat het observatie korps bij Kreuznach op 15- à 20,000 man zal gebragt worden. Ook is eene vermeerdering op handen van de Pruisische troepen, welke in en rondom Frankfort gestationneerd zijn. Men brengt deze demonstratiën in verband met de Duitsche quaestie.

— Uit Munchen wordt geschreven, dat het den, reedt sedert vijf dagen daar aanwezig, buitengewonen Deenschen gezant, den baron von Dirkens Holmfeldt, niet heeft mogen gelukken, het Beijersche ministerie tot erkenning van den Pruisisch Deenschen vrede te bewegen.

— In Verona heeft zich eene uit 80 leden bestaande gemeente gevormd die het Duitsch-Katholicismus belijden.

Rendsburg, 25 juli. s'Avonds (per Telegraaf). Het geluk, dat tot heden morgen 10 ure aan de zijde der Sleeswijk-Holsteiners was, heeft zich later gewend. Des namiddags te half drie ure werd het centrum der Sleeswijk-Holsteinsche armee in verwar- ring gebragt en genoodzaakt naar Schestadt, eene mijl ten noorden van de Eider, terug te trekken. De Denen hebben de stad Sleeswijk bezet. De schansen van Eckernförde zijn onmiddellijk door hen ont- wapend.

Deze berigten worden door twee andere telegrafische dépêches, de eene uit Hamburg, de andere uit Sleeswijk, bevestigd. Uit de laatste blijkt, dat de Denen s'avonds ten half negen ure in Sleeswijk zijn binnengerukt. Het Sleeswijk-Holsteinsche hoofd- kwartier is naar Rendsburg verlegd. Het leger heeft vele officieren en onder-officiëren verloren.

Hamburg, 26 juli. Na een voorbeeldeloos bloedigen strijd in de omstreken der stad Sleeswijk, die nagenoeg elf uren heeft geduurd, is de Sleeswijk- Holsteinsche armee, welke met bewonderenswaardige dapperheid en volharding heeft gestreden, genood- zaakt geweest voor de overmagt der Denen, die in staat waren telkens nieuwe bataljons in het vuur te brengen, terug te trekken en de stad Sleeswijk aan den vijand prijs te laten. De Sleeswijk-Holsteiners hebben, zonder door de Denen vervolgd te worden hunnen aftogt in goede orde bewerkstelligd en staan thans nabij Schestadt op Sleeswijksch grondgebied.

Kiel, 26 juli. (per telegraaf). Gisteren ochtend te 3 ure hebben de Denen met groote overmagt eenen aanval ondernomen op onze geheele linie en drongen haar uit de positiën bij Idstedt. Onze armee staat zuidwaarts van Sleeswijk, welke stad de Denen te 8½ ure hebben bezet. Het hoofdkwartier van Wil- lisen is te Rendsburg. Wij hebben 300 gevangenen gemaakt. Het leger heeft zich goed gehonden. De geest is onverzwakt. Er is gebrek aan officieren en onder-officiëren.

Rendsburg, 26 juli (per telegraaf). De Sleeswijk- Holsteinsche armee heeft heden ter sterkte van 26,000 man bij Schestadt eene geconcentreerde positie ge- kozen. Omtrent v. d. Tann weet men niets naders.

Weenen, 23 juli. De Keizer heeft uit zijne bij- zondere middelen 30,000 fl. aan de noodlijdenden te Krakau gezonden; het ministerie moet tot dat einde mede 50,000 fl. beschikbaar gesteld hebben.

— De heer Appert, bekend door zijne pogingen tot verbetering van het lot der gevangenen, bevindt zich hier en werd heden in een bijzonder gehoor bij den Keizer toegelaten, die hem uitnoodigde, om zijne denkbeelden, betreffende eene hervorming der ge- vangenis, onbewimpeld te kennen te geven. Zijn werk over den staat der gevangenis in Oostenrijk zal door den boekhandelaar Sommer alhier uitge- geven worden.

Weenen, 24 juli. Uit Frohsdorf verneemt men nopens het afgeloopen congres der legitimisten, dat de pretendent moet verklaard hebben, niet door burgerkrijg, maar door de uitspraak van de meer- derheid op den troon zijner vaderen te willen terug- keeren, en dat hij in zoodanig geval met de eischen van den tijd zoude medegaan. De oude hertogin van Angoulême moet deze denkwijze deelen en de herto- gin van Berry weinig invloed bezitten.

— De hertog van Bordeaux is gisteren hier aan- gekomen.

Berlijn, 25 juli. Dezer dagen zijn hier berigten ontvangen van onzen gezant te Weenen, waaruit blijkt, dat Oostenrijk op den eenmaal ingeslagen weg in de Duitsche aangelegenheden denkt voort te gaan. Men kan dus eene mededeeling van het Oos- tenrijksche kabinet in dien geest aan onze regering te gemoet zien. De stemming tusschen ons kabinet en dat van Weenen is derhalve alles behalve vrien- dschappelijk en er zijn van hier bepaalde instructiën gezonden aan de Pruisische gevolmagtigden in Frank- fort, met aanbeveling om, in geval zij zulks raad- zaam mogten oordeelen, die stad te verlaten. Het is niet onwaarschijnlijk, dat de concentrering van 80,000 Oostenrijkers in een verschanst kamp bij Lei- meritz in Boheme en de bijeenbrekking van 4 Prui- sische korpsen, in Silezie, de provincie Saksen (2) en bij Kreuznach, met den stand der onderhande- lingen in verband staat.

— Aan het Vorsten-Collegie zal eerstdaags een ont- werp van wet tot regeling van het regt van vereeni- ging aangeboden worden.

— De Hanoversche Kamers zijn den 23sten dezer gesloten. Voor zij uiteen gingen, vroeg de afgevaar- digde Lange het woord en liet zich daarop in dier voege uit: »Duitschland verwacht dat Hanover Slees- wijk zal ondersteunen. Duitschland en Hanover ver- wachten, dat de regering de Hertogdommen ten min-

ste eene zedelijke ondersteuning zal doen geworden. Leve Sleeswijk-Holstein!" De geheele Kamer her- haalde dien kreet.

ENGELAND.

Londen, 26 juli. Men heeft het plan gevormd, om aan de nagedachtenis van den grooten ingenieur George Stephenson in de St. Paulskerk een gedenk- teeken op te rigten.

— Men schijnt het voornemen te hebben, om het gebouw der groote tentoonstelling, met welks oprig- ting eerstdaags 2000 arbeiders eenen aanyang zullen maken, na den afloop der expositie niet weder af te breken, eensdeels omdat het zeer goed tot een winter- tuin voor het publiek en anderdeels voor herhalin- gen der groote tentoonstelling, die zeker van tijd tot tijd te Londen zullen plaats hebben, zal dienen.

Londen, 27 juli. Op gisteren avond werden Jo- seph Byrne, Joseph Hinde en Duncan M' Arthur, die beschuldigd waren van het plaatsen van valsche handteekeningen onder eene bij het parlement inge- diende petitie, weder voor de balie van het Hooger- huis gesteld en nu, na eene indrukwekkende beris- ping van den lord-kanselier, vrijgelaten. Na eenige debatten over punten van ondergeschikt belang ging het Huis uiteen.

In het Lagerhuis vertoende zich gisteren morgen de baron L. N. von Rothschild, binnengeleid wor- dende door de heeren J. A. Smith en P. Wood. Hij gaf zijn verlangen te kennen om den eed als parlamentslid op het Oude Testament af te leggen, doch op eene aanmerking van sir Robert Inglis werd hij nitgenoodigd, zich te verwijderen. Toen dit geschied was, sprak sir Robert tegen het verzoek van den baron; hij zou er zich niet tegen verzet heb- ben indien deze had aangeboden om den eed op den geheelen bijbel af te leggen, maar spreker kon niet toelaten dat het Nieuwe Testament geheel buiten spel gelaten wierd. De Procureur-Generaal stelde voor, dat de baron zelf voor de balie van het Huis, of bij monde van een advocaat, zijn regt om in de balie van het parlement te zitten en den eed op het Oude Testament af te leggen, zou uiteenzetten. De heer Wood merkte aan, dat dit niet noodig was, want dat hij bereid was tot het afleggen der gebruikelijke eeden van trouw en suprematie; en hij kon slechts bij wet ontzet worden van zijne hoedanigheid als lid des parlaments. Spreker zeide voorts gemagtigd te zijn tot de verklaring, dat de baron von Rothschild niet voornemens was zich voor de balie uit te laten over zijn verzoek om den eed op het Oude Testament te mogen afleggen. Op voorstel van lord John Rus- sell werden daarop de verdere debatten over deze quaestie uitgesteld tot aanstaanden maandag. Daarna spraken de heeren Baillie en Hume over het rapport, dat uitgebragt is door de commissie welke eene en- quête heeft ingesteld naar de omstandigheden van den laatsten opstand op Ceylon; dat rapport is zeer onvolledig, en wat het ergste is, er wordt geene conclusie in genomen, zoodat alle moeiten en kosten eigenlijk te vergeefs verspild zijn; laatstgenoemde voor daarbij tevens hevig uit over de staatkunde van den burggraaf van Torrington, gouverneur van Ceylon. Daarna werd een supplementair crediet van £ 1,862,430 voor de landmagt toegestaan, waarop het Huis uiteen ging.

In deze zitting is een verzoek van de Koningin ingekomen, dat Marlboroughhouse tot woonplaats voor den Prins van Wallis zoude bestemd worden, zoodra deze zijn 18de jaar zal hebben bereikt.

FRANKRIJK.

Parijs, 26 juli. De zitting der Wetgevende Ver- gadering van heden werd, onder voorzitterschap van den heer Dupin, geopend met de aanneming van eenige wets-ontwerpen van onderschikt belang. Ver- volgens werden de discussiën over de begrooting van 1851 (departement van openbare werken) voort- gezet, die wordt goedgekeurd. Te half vijf ure be- klimt de heer Dupont (de Bussac) de tribune ten einde een bepaald voorstel te doen ten aanzien van de beleediging, de Wetgevende Vergadering in den *Moniteur du Soir* aangedaan. Hij leest het artikel in den *Moniteur du Soir* van den 24 voor, alsme- de dat van den 25sten, waardoor het eerste nog meer wordt versterkt. Ten slotte zegt hij: »Wat staat ons thans te doen? Ik stel niet voor den eigen- naar van het blad voor onze balie te dagen, want hij is niet de ware schuldige, werd hij van de an- dere zijde betaald, dan zoude hij u wellicht prijzen. Hij is slechts het werktuig; de arm die dit werktuig voert, moet getroffen worden. Ik stel derhalve een parle- mentair onderzoek naar den schrijver van dit artikel voor. Wilt gij ons volgen op den weg dien wij u aanwijzen? Dan zal het land zien dat gij besloten hebt zijne waardigheid en de constitutie te verdedigen. Zoo niet, dan zal het zich, zelve weten te verdedi- gen!" De President is van oordeel dat de vergadering vooreerst niet verder kan gaan dan den uitgever voor haar te doen verschijnen en dat men eerst later andere maatregelen kan nemen. De heer Jules Favre in- terpelleert het ministerie op heftige wijze over het stil- zwijgen dat hetzelfde bewaart over deze belangrijke zaak. »Wanneer dat voortduurt," dus eindigt hij »zoo zoude men daaruit moeten besluiten, dat het minist- erie slechts bestaat om zijnen pligt te verloochenen en tegen u zamen te spannen. Het ministerie moet zich verklaren. Zijn stilzwijgen zoude verraad zijn!" On- der de door deze woorden te weeg gebragte levendige beweging, beklimt de minister van Binnenland- sche Zaken, Baroche, de tribune en zegt dat het

ministerie de verantwoordelijkheid niet op zich neemt voor dagblad-artikelen van welken aard die ook zijn. »En dan die voor den verkoop?" vraagt de heer Favreaux van de regterzijde. »De *Moniteur du Soir* heeft reeds sinds vele jaren de vergunning zijne exemplaren in de straten te doen verkoopen en de minister van Binnenlandsche Zaken is niet van plan hem die op dit oogenblik te ontnemen." Door die verklaring ontstaat er eene geweldige opschud- ding op alle banken, onderscheidene leden der meer- derheid begeven zich driftig naar de ministersbank en doen den heer Baroche heftige verwijtingen. De quaestor Baze beklimt de tribune en wijst de ver- gadering op de noodzakelijkheid om, bij het duide- lijk bestaan van plannen tegen de wetgevende ver- gadering, eene commissie te benoemen, ten einde te beraadslagen over de maatregelen die thans ge- nomen moeten worden. De minister Baroche kan door het rumoer bijna niet aan het woord komen. Hij legt eindelijk zijne woorden in dien zin uit, dat hij in het gevoel zijner eigene waardigheid en die der re- gering, aan het bevel niet heeft willen gehoorzamen of terugdeinzen voor de bedreiging, en dat hij daar- om gezegd heeft de vergunning op dit oogenblik niet te zullen intrekken. Hij verklaart plegtig dat de regering volstrekt niet het voornemen heeft van de constitutie af te wijken en alleen op het oog heeft het bestaande in stand te houden. Hij herinnert er aan, dat er in het voorleden jaar, op den zelfden tijd, soortgelijke geruchten van *coups d'état* in omloop waren, en dat de vergadering den minister Dufaure toen op zijn eerewoord geloofde. Ten slotte maakt de minister de vergadering daarop opmerkzaam, dat zij, behalve in de eerlijkheid der regering nog in hare eigene kracht een borg voor hare zekerheid bezit. Die woorden worden door de regterzijde toe- gejuicht, doch de heer Baze blijft zijn voorstel aan- dringen, dat evenwel door de aanneming der orde van den dag, bij eene tweede stemming, — ver- worpen wordt, zoodat voor heden de storm bedaard is.

— De *Opinion Publique* zegt, dat verscheidene le- den der Wetgevende Vergadering voornemens zijn een voorstel te doen, strekkende om een onderzoek in te stellen nopens de uitkomsten, welke de nieuwe kieswet aanbiedt, ten einde, na afloop der proro- gatie, uit te maken, of de nieuwe wet het stelsel van algemeen stemregt heeft aangerand.

— Men verzekerde heden in de wetgevende Ver- gadering, dat sommige leden van de linker- en uiterste regterzijde niets minder voornemens waren dan den President der Republiek in staat van beschuldig- ing te stellen.

— De Prins van Canino, die eenige dagen te Pa- rijs heeft doorgebragt, heeft zich te Marseille inge- scheept naar Toskane, wegens familie aangelegenge- den. Het schijnt, dat nopens deze reis van den Prins van Canino langdurige en moeilijke confe- rentiën tusschen het Elysée en het Toskaansche ka- binet hebben plaats gehad.

— Uit Milaan wordt van 15 juli gemeld, dat de reorganisatie der Lombardisch-Venetiaansche provin- ciën definitief is vastgesteld. Er zouden twee stad- houders zijn, de een te Venetie, voor de Venetiaan- sche zaken, en de andere te Milaan voor de Lombardische aangelegenheden, onder het oppertoezicht van den minister. Elke stadhouder zou bijgestaan wor- den door zes raden. Men sprak van de benoe- ming des heeren Teggenburg voor Venetie en van den graaf Hartig voor Milaan. Ook waren er ge- ruchten in omloop van andere concessiën, doch er was geene sprake van den Lombardisch-Venetiaan- schen senaat.

— De arrondissementsraad van Chateroux heeft (op voorstel van den heer Adou, lid voor het kan- ton Chatillon), den wensch uitgedrukt, dat, ter ver- sterking van het gezag de constitutie herzien worde. Twee leden van den raad, de heeren Patureau- Francoeur en Desmousseaux, hebben tegen dit be- sluit geprotesteerd en hun ontslag genomen.

— De Romeinsche dagbladen deelden onlangs mede, dat de pauselijke regering alle bezittingen der gewe- zene driemannen te Rome, Mazzini, Armellini en Accursi, geconfisqueerd had. Men verneemt, dat onze minister van Binnenlandsche Zaken de la Hitte, aan den heer de Rayneval eene nota gezonden heeft, waarin hij zich formeel tegen elke confiscatie wegens politieke redenen verzet. Deze nota moet door den heer de Rayneval reeds aan de Romeinsche regering toegezonden zijn.

Binnenlandsche Berigten.

's Gravenhage, 28 juli. Bij Koninklijk besluit van den 24sten juli 1850, no. 37, zijn benoemd tot surnumerairs bij de administratie der posterijen, de heeren:

J. M. Brans, te Breda; H. van IJssel Groot- huis, te Enschedé; E. Larcher Houth, te Zutphen; C. van der Leeuw, te Amersfoort; C. Smilt Hms., te Amsterdam en jhr. G. W. J. van Spengler, te 's Gravenhage.

STATEN-GENERAAL.

EERSTE KAMER.

Zitting van Vrijdag, 26 juli.

NADER VERSLAG.

Aan de orde van den dag zijn de beraadslagingen over het ontwerp van wet, tot uitvoering van art. 7 der grondwet.

De heer *Lichtevelt* is van oordeel dat de beslissing, gisteren met zoo groote meerderheid van stemmen genomen, tevens het lot van het ontwerp beslist. Daarbij toch is bepaald dat de voordragt door deze Kamer zal worden onderzocht, zoo als zij daar ligt, zoo als zij met sacramenteel formulier toegezonden is aan de kamer. Daardoor is beslist, dat de mislag in art. 1 onveranderd zal blijven, en het ontwerp, zoo gebrekkig als het is, aan de deliberatie der vergadering zal worden onderworpen. Die beslissing, zegt spr., is te regt genomen. Indien men geen slaaf wil zijn van den tekst der grondwet, welke men bezworen heeft, dan zal de grondwet spoedig een ijdele klank zijn, en begeeft men zich op het gevaarlijk terrein van grondwetskennis. Ook hier geldt het: *il n'y a que le premier pas qui coute*. Gelukkig heeft de Kamer dien eersten stap niet gedaan. De Kamer heeft al verder beslist, dat zij eenmaal op grondwettige wijze van eene zaak gesaisieerd zijnde, zij daarvan niet kan gedesaisieerd worden, dan door de aanneming of verwerping van het ontwerp. De tegenspraak van den minister van Justitie is ten deze zeer nuttig geweest, en heeft aan de beslissing der meerderheid eene duidelijker strekking geven. — En als men dan nu over de voordragt delibereert, zoo als zij daar ligt, dan stuit men op den onzin in de 4e. alinea van art. 1, waarbij op art. 9 verwezen wordt. Dien onzin is de Kamer thans geroepen te bekrachtigen. Dit nu houdt spr. voor onmogelijk, daar de woorden eener wet sacramenteel, d. i. verbindende, zijn. Er bestaat nu geen verband tusschen die beide artikelen, en eene bekrachtiging zou dus onzin zijn. Eene wet met compendium kan niet daargesteld worden, omdat bij de voordragt geen compendium gevoegd, maar alleen de tekst aangehouden is. Dit alleen levert een grond tot verwerping van het ontwerp op. Spr. zal zich verheugen in die verwerping, omdat daardoor voor de Tweede Kamer en voor de regering de gelegenheid geboren wordt, het gebrekkige en onvolledige, daarin aanwezig, te verbeteren. Over dat gebrekkige en dat onvolledige zal spr. niet uitweiden: 1o. omdat voornoemde grond redenen genoeg tot verwerping oplevert, en 2o. om niet noodeloos tijd te verliezen, daar die bezwaren reeds in het verslag zijn opgenomen.

De heer *Cost Jordens* deelt niet het gevoelen, dat de vergissing nopens art. 1 reden tot verwerping der wet zou opleveren. Hij heeft gisteren medegewerkt met de meerderheid, om het ontwerp niet aan de Tweede Kamer terug te zenden, niet om het belangrijke der zaak zelve, want het gold slechts eene kleinigheid, maar om het beginsel, en opdat geen, naar zijne meening, verkeerd antecedent zou worden daargesteld. De voordragt moest dus blijven, zoo als zij was toegezonden, doch dit levert geene reden op om haar af te stemmen. Spreker geeft toe, dat het art. onzin bevat, maar het is daarom niet uitgemaakt, dat het art. in de uitvoering moeilijkheid zal opleveren. Immers bij de toepassing zal de regter wel in aanmerking nemen, wat daaromtrent is voorgevallen. Hij zal zien, dat hier als het ware eene drukfout aanwezig is; dat eene verwijzing op art. 9 onzin is en dat art. 10 bedoeld wordt. De toepassing zal dus geene moeilijkheid opleveren. Dit zal spreker geene aanleiding geven om tegen de wet te stemmen. Hij laat zich intusschen nopens zijn te nemen besluit ten deze niet uit, maar mogt hij tegen stemmen, het zal niet zijn op de gronden, door den vorigen redenaar ontwikkeld.

Intusschen moet hij thans aan het gouvernement een paar vragen omtrent de voordragt zelve doen. In de eerste plaats merkt hij op, dat bij art. 4 gesproken wordt van eene algemeene naturalisatie aan hen, die vroeger in België gewoond en zich later in Noord-Nederland gevestigd hebben. Die naturalisatie is van algemeenen aard, duidt geene bepaalde personen, maar eene zekere klasse van menschen aan. Art. 7 der grondwet zegt intusschen, dat een vreemdeling niet dan door eene wet wordt genaturaliseerd. De grondwet wil dus eene bepaalde aanduiding van personen, dat zijn de namen; en dus geene personen bij categorie. Dit wordt ook volkomen bevestigd, wanneer men de geschiedenis der grondwetsherziening raadpleegt. — Ten tweede vraagt spreker opheldering betrekkelijk het verband tusschen art. 1 en art. 3, met opzigt tot het woord *gevestigd*. Heeft dat woord in beide artikelen dezelfde betekenis? Een vreemdeling, b. v. zet zich hier neder voor 12 maanden. Alsdan wordt hem een kind geboren. Die vreemdeling is hier niet gevestigd, want volgens art. 3 moet hij 18 maanden hier gewoond hebben. Is dit kind nu dadelijk Nederlander, of moet hij tot zijn 23ste jaar wachten, en dan zijn voornemen te kennen geven? Als *gevestigd* moet opgevat worden in den zin van art. 3, dan valt hij in de categorie van alinea 2 van art. 1, en kan hij eerst na zijn 23ste jaar Nederlander worden. Maar is *gevestigd* hetzelfde als wonen, dan valt hij in alinea 1 van art. 1. Spreker gelooft dat het woord *gevestigd* in beide artikelen dezelfde betekenis moet hebben. De zaak is hem echter niet duidelijk genoeg, en hij wenscht daarom eenige ophelderingen van de regering. — Nog een enkel woord ten aanzien van Luxemburg. In het verslag dezer Kamer is het onderscheid aangenomen ten aanzien van Belgisch en Duitsch-Luxemburg, en men heeft gevraagd waarom ten deze verschil van toestand aanwezig is? Men heeft aangenomen, dat Belgisch-Luxemburg viel in de termen van art. 4 der wet.

Het is zeer mogelijk, maar spreker heeft hier eenigen twijfel. Hij is niet geheel zeker, of Luxemburg in 1839 als eene provincie des rijks behoorde beschouwd te worden. Art. 1 der grondwet van 1815, de provinciën opnoemde, waaruit het rijk bestaat, eindigt met Drenthe, en laat daarop volgen, dat het Groot-hertogdom Luxemburg, onder dezelfde soevereiniteit als het Koninkrijk der Nederlanden geplaatst zijnde, dezelfde grondwet zal hebben, behoudens deszelfs betrekkingen tot het Duitsch verbond. Is er nu niet eenige twijfel aanwezig, of Luxemburg destijds wel behoorde tot de Nederl. provinciën? En als hieromtrent twijfel bestaat, is het dan ook zoo zeker of de ingezetenen van Belgisch-Luxemburg wel in de categorie vallen van art. 4 der voordragt? Als men nu aanneemt, dat de ingezetenen van het Belgisch-Luxemburg niet behoorde tot eene voormalige Nederl. provincie, dan is daarvan het gevolg dat zij ook niet begrepen zijn in de bepaling van art. 4. — Spreker zal nopens een en ander de inlichtingen der regering afwachten.

De heer *Tonckens* is het met den vorigen spreker eens, dat de begane mislag in art. 1 geen grond tot verwerping oplevert. Hij is echter tegen de voordragt om het vele gebrekkige en onvolledige dat daarin, naar zijne meening, gelegen is. Na al het aangevoerde in het verslag der Tweede Kamer zal hij al dat gebrekkige en onvolledige niet aantonen. Slechts op één bezwaar zal hij wijzen, op de laatste alinea van art. 3 namelijk. Die zal leiden tot onzekerheid, verwarring en tot onderlingen strijd van beslissing. — Spreker had over het algemeen ook de tegenwoordige wet niet verwacht. Hij meende dat de bepalingen der beide eerste titels van het Burgerlijk Wetboek hier voldoende de vereischten voor het Nederlanderschap aantoonde. Wel hadden die, ten gevolge der gebeurtenissen omtrent Limburg en Luxemburg, gewijzigd moeten worden; doch daartoe had men zich dienen te bepalen, doch eene speciale wet was hier niet noodig.

De heer *Lichtevelt* komt nader op zijn gevoelen terug. Het lid uit Deventer (*Cost Jordens*) heeft toegegeven dat de voordragt, zoo als zij daar ligt, moest beoordeeld worden; hij heeft toegegeven dat zij onzin bevat. En welke is nu zijne oplossing? Geene, alleen een uitvlugt. De wet, dit staat vast, is onzin, maar zal in de toepassing geen zwaarigheid opleveren, de regter zal de wet wel verbeteren. — Maar dit is des regters roeping niet: hij moet de wet toepassen, niet verbeteren. Ook uit achting voor de wetgevende magt moet men zoodanige taak niet aan de regterlijke opdragen. Spreker kan zich dus met deze uitvlugt niet vereenigen; zijn argument blijft van volle kracht.

De heer *Gevers* is van gelijke meening. Art. 115 der grondwet zegt, dat de wetten onschendbaar zijn. En nu zou de regterlijke magt de wet veranderen? Art. 11 der wet, houdende algemeene bepalingen der wetgeving van het koninkrijk, zegt: »De regter moet volgens de wet regt spreken, hij mag in geen geval de innerlijke waarde of billijkheid der wet beoordeelen.» — Maar, als men nu de tegenwoordige wet aanneemt, dan zal hij den mislag in art. 1 ziende, art. 9 in art. 10 moeten veranderen. Dit kan niet opgaan. Het is te bezwarender, omdat de verwijzing, naar art. 9, ofschoon over het geheel onzin, in sommige gevallen niet geheel buiten toepassing zou kunnen zijn. Art. 1 noemt als Nederlanders, o. a. 3o. die genaturaliseerd zijn; 4o. die van de in de voorgaande nummers genoemden afstammen, ten ware de geboorte op een tijdstip mogt hebben plaats gehad, waarop de ouders in een der termen van art. 9 waren vervallen. Slaat men nu dat art. 9 op, dan ziet men dat een genaturaliseerde, buiten 's lands wonende, binnen zekeren tijd van de aanneming moet doen blijken. Zoo lang dit niet geschied is, wordt hij niet beschouwd als genaturaliseerd te zijn. Als in dien tijd een kind geboren wordt, dan valt het wel degelijk in de termen van art. 1. Men ziet dus, dat hoezeer de verwijzing op art. 9 over het algemeen onzin is, dat art. evenwel soms zou kunnen toegepast worden. Spreker is op dien grond tegen de wet.

De heer *Cost Jordens* komt nog kortelijk op zijne meening terug. Hij gelooft niet, dat de regter hier niet zou treden in de beoordeeling of de wetgever goed en juist gedaan heeft, maar dat het slechts verbetering is van eene misstelling. In de provinciale wet is ook onzin geschreven, en evenwel heeft de groote meerderheid der Kamer daarin geen zwaarigheid gevonden.

De minister van Binnenlandsche Zaken beantwoordt in de eerste plaats de bedenkingen door de afgevaardigden van Deventer en Drenthe gemaakt, en in de tweede plaats, die door de heeren *Lichtevelt* en *Gevers* geopperd, ten aanzien van de feil, die in het ontwerp is ingeslopen. Wat de eerste bedenkingen aangaat, merkt de minister lo. op, dat men terecht heeft beweerd, dat bij de grondwet niet wordt toegelaten, om bij wet eene geheele klasse van personen te naturaliseren. Art. 4 van het ontwerp moet echter anders worden verstaan. Het bevat geene algemeene naturalisatie. Het is alleen bestemd, om alle onzekerheid of twijfel te doen ophouden ten aanzien der personen, die bij dat artikel zijn bedoeld; daardoor wordt een twijfel opgeheven, die tot hertoe nopens die personen heeft bestaan.

2o. De woorden *gevestigd zijn*, hebben, zegt de minister, in art. 1 en 3 dezelfde betekenis. Zij zijn

in art. 3 bovenal gesteld, om te verklaren wat onder art. 1 door *gevestigd zijn*, moet worden verstaan. In antwoord op een voorbeeld, door den heer *Cost Jordens* gesteld, geeft de minister te kennen dat de Nederlander door 12 maanden verblijf hier te lande, ingevolge art. 3 niet als ingezetenen kan worden beschouwd, dan na 18 maanden gewoond te hebben binnen het rijk en na aan het bestuur zijner woonplaats het voornemen tot vestiging te hebben verklaard.

3o. Men heeft gevraagd waarom de in het tegenwoordig Groot-Hertogdom Luxemburg geboren, doch alhier woonachtigen, in eene minder gunstige positie geplaatst worden, dan zij, die geboren zijn in die gewesten, welke thans het koninkrijk België uitmaken. Men heeft tevens gevraagd, of Luxemburg onder de grondwet van 1815 tot 1839 als eene Nederlandsche provincie kon worden beschouwd. De minister meent die vraag toestemmend te moeten beantwoorden. Het Groot-Hertogdom Luxemburg werd begrepen onder de grondwet van het rijk. De gelijkstelling van dat Groot-Hertogdom met de overige provinciën, heeft inderdaad in alle opzichten plaats gehad. De grondwet werd tot Luxemburg uitgestrekt en heeft daar dezelfde kracht gehad, als in alle overige deelen van het rijk. De commissie tot herziening der grondwet, heeft in 1815 alleen gemeend, ten aanzien van Luxemburg in de laatste plaats eene bijzondere en uitdrukkelijke bepaling te moeten opnemen. Het werd beschouwd als een deel van het rijk, volkomen gelijk aan de overige provinciën, doch alleen, behoudens zijne betrekkingen tot het Duitsche verbond. Luxemburg werd ook niet anders beschouwd, noch dezerzijds, noch van den kant der groote mogendheden, bij de onderhandelingen die geëindigd zijn met de sluiting van het tractaat van 1839. De regering is alzoo van oordeel, dat de voorgestelde bepalingen wel degelijk van toepassing zijn op het tegenwoordig Belgisch Luxemburg, als op het andere deel, waarvan onze Koning Groot-Hertogdom is. De afscheiding van België van het koninkrijk der Nederlanden, zal alzoo ten dezen aanzien van gelijken invloed wezen op de voormalige Nederlandsche provinciën, welke thans het koninkrijk België uitmaken, als de beide deelen van het voormalig Groot-Hertogdom Luxemburg.

4o. De spreker uit Drenthe heeft wel gewag gemaakt van het gebrekkige en onvolledige van dit wets-ontwerp, doch slechts een voorbeeld tot staving van zijn gevoelen bijgebracht. Hij heeft namelijk bezwaar tegen de laatste alinea van art. 3, houdende: »De bepalingen van ingezetenschap, in bijzondere wetten voorkomende, gelden alleen voor zoo veel betrefst de onderwerpen, in die wetten behandeld.» Die alinea is door de Tweede Kamer in het ontwerp gebracht. Zij was misschien niet volstrekt noodig. Zij lag mogelijk reeds in art. 3 opgesloten. De minister kan echter niet inzien, waarom die bepaling zou kunnen leiden tot onzekerheid of verwarring. Wanneer men van bijzondere wetten spreekt, heeft men daarbij op het oog de bijzondere wetten, die reeds gemaakt zijn of mogten worden. Dit kan tot geene verwarring aanleiding geven. De algemeene wet behelst algemeene bepalingen, doch laat toe, dat bij bijzondere wetten bijzondere bepalingen worden vastgesteld, die uitsluitend in bijzondere gevallen zullen werken. De minister herinnert de bijzondere bepalingen, die bijv. op dit oogenblik dienaangaande bestaan, in de wetten nopens de militie, de schutterijen, de successie, enz. Al die bijzondere bepalingen blijven van kracht, zoolang zij niet ingetrokken of vervangen zijn. Hij deelt daarbij mede, dat men zich op dit oogenblik bij het departement van Financiën bezig houdt met de herziening van de wet nopens het regt van successie en dat men bij de bewerking van die voordragt geoordeeld heeft, dat de algemeene bepalingen, die bij het aanhangig wets-ontwerp worden voorgedragen, ook bij de toepassing van dat regt voldoende geacht kunnen worden, zoodat de bijzondere bepalingen, die tot hertoe in de successie-wet te dien opzichte bestaan, waarschijnlijk kunnen vervallen. De minister kan niet inzien, dat het bestaan van soortgelijke bijzondere bepalingen, verwarring of onzekerheid kan doen geboren worden.

5o. De aanbieding van dit wets-ontwerp kwam een der sprekers onverwacht voor; men had alles in het burgerlijk wetboek moeten opnemen en zich daartoe moeten bepalen. De minister vraagt het echter, of de spreker niet zou hebben opgezien, tegen dezen enkelen greep in het burgerlijk wetboek. Hij vraagt het of dit wel boven alle verdenking verheven was en hij gelooft, dat de spreker zal moeten toestemmen, dat, hetgeen bij dit ontwerp beoogd wordt, geen plaats kan vinden in het Burgerlijk Wetboek. Dit ontwerp toch heeft betrekking tot het genot van de burgerschapsregten en deze bepalingen konden niet in het Burgerlijk wetboek worden opgenomen. De bepalingen die in dit ontwerp worden aangevoerd, verschillen, ten aanzien van inhoud, doel en stoffe, met die van het Burgerlijk Wetboek en konden derhalve niet in het voerbijgaan in het Burgerlijk wetboek worden ingelast.

In de tweede plaats beantwoordt de minister de bedenkingen, die gemaakt zijn over de verkeerde aanhaling van art. 9 in art. 1. Hij vereenigt zich deswege geheel met hetgeen door den spreker uit Deventer is gezegd. De regter, die in art. 1, no. 4, aangehaald vindt art. 9, zal spoedig ontwaren,

dat hier een verkeerd artikel aangehaald is. Hij zal die overtuiging ook erlangen uit de behandeling van dit wets-ontwerp bij deze Kamer. De minister wil echter de maat vol meten. Hij wil toegeven, dat de regter geheel onbekend blijft met hetgeen voorgevallen is bij het tot stand brengen van dit ontwerp en dat deze alzoo geen kennis dragen zou, dat er bij de Tweede Kamer een nieuw art. 8 in dit ontwerp werd opgenomen, ten gevolge waarvan de aanhaling van art. 9 in art. 1 eene onjuistheid geworden is. Maar de regter zal van zelf het oog op art. 9 vestigen en alsdan bevinden, dat het onmogelijk is het toe te passen. Immers in art. 1, no. 4, wordt gezegd: »waarop de ouders in een der termen van art. 9 waren vervallen.» En nu zal het hem blijken, dat in art. 9 niet een der termen wordt gevonden. De regter zal alzoo van zelf tot overtuiging komen, dat hier eene schrijffout begaan is. En dan vraagt hij, of de regter alleen moet letten op de letter der wet, wanneer die blijkbaar eene feil is, dan wel, of hij niet mag nagaan den wil, het doel, den geest van den wetgever. Het komt hem voor, dat de regter, die zijn ambt begrijpt, tot het laatste besluiten zal, vooral wanneer gelijk hier, de feil in het oog loopend is. Zou de regter dan niet mogen vragen, of art. 10 niet het bedoelde zou kunnen wezen. En wanneer hij dat artikel leest, dan zal hij de zekerheid bekomen, dat er geen ander artikel kan bedoeld zijn; hij meent dat het altijd de plicht van den regter is derwijze te handelen. Doch hoe dit ook zij, de uitlegging is hier zoo bij de hand, dat, indien op het einde van art. 1, art. 9 niet ware aangehaald, de regter van zelf art. 10 op de bedoelde gevallen zou toepassen. De regter vindt in art. 10 bepalingen, die volkomen slaan op de termen, waarvan art. 1, no. 4 gewaagt. De regter zal alzoo ontwaren, dat hier eene drukfeil begaan is, hij zal het doel en den geest der wet nagaan, hij zal ontwaren, dat er geen oogenblik twijfel kan bestaan. Bij de toepassing der wet zal de regter de ware uitlegging doen gelden. Hij herinnert, dat de latere Romeinsche juristen steeds gelagchen hebben over de letterlijke toepassing der wet door de oude Romeinen; over de jagt op woorden, die door de laatsten gemaakt werd. Hij gelooft echter dat de regters van dezen tijd, zich niet alleen en uitsluitend op den letter der wet beroepen, maar zich ook voor oogen stellen den geest en de bedoelingen des wetgevers.

De heer *Tonckens* heeft het niet noodig geacht in zijne eerste rede alle de bezwaren te herhalen, die tegen dit wets-ontwerp bestaan en die reeds in het verslag dezer Kamer zijn opgenomen. Hij herinnert nu nog op de zonderlinge verhouding van art. 10, no. 3 tot eene soortgelijke bepaling van art. 9, no. 3, van het Burgerlijk Wetboek, volgens welke, ten aanzien van het genot der burgerlijke regten, de hoedanigheid van Nederlander terstond wordt verloren door het buiten 'slands vestigen zijner woonplaats, met het kennelijk oogmerk, om niet in het rijk terug te keeren. Hij achtte het vreemd, dat dezelfde omstandigheid het genot der burgerlijke regten dadelijk en dat der burgerschapsregten eerst na verloop van vijf jaren doet verliezen. Hij ziet ook niet in, dat het eene onmogelijkheid wezen zou, de bepalingen van dit wets-ontwerp in het Burgerlijk Wetboek op te nemen. Hij herinnert, dat de wetgever, na de vaststelling en invoering van het Burgerlijk Wetboek, ook wel nieuwe bepalingen nopens de boedel-scheidingen in het Burgerlijk Wetboek heeft opgenomen. Hij vereenigt zich in dit opzigt geheel met het gevoelen van de heer *Wintgens*, in de Tweede Kamer ontwikkeld. Het ware beter geweest alle deze bepalingen zoo voor ingezetenen als voor vreemdelingen, ten aanzien der politieke en civiele regten, in eene enkele wet te vereenigen.

De minister van Binnenlandsche Zaken blijft in de eerste plaats volhouden het gevoelen, dat deze algemeene bepalingen niet in het burgerlijk wetboek te huis behooren, immers voor zoover zij niet op de burgerlijke regten van toepassing zijn. Hij merkt echter op, dat deze wet inderdaad zal zijn eene algemeene wet. Wij zullen in het burgerlijk wetboek omschreven vinden de burgerlijke regten, die de Nederlander zal hebben en in den regel ook de vreemdelingen. In het burgerlijk wetboek worden slechts geregeld de burgerlijke regten van den Nederlander. Het kan geene zwaarigheid opleveren, eene wet aan te nemen, die betrekking heeft tot het genot der burgerschapsregten, alleen omdat hare bepalingen niet in burgerlijke wetboeken worden gevonden. Ten tweede, meent de minister, dat het gevolg van art. 10, no. 3 van dit ontwerp zijn zal, dat de daar bedoelde bepaling van het burgerlijk wetboek, die de werking van het burgerlijk wetboek te werken. Hij blijft deze wet beschouwen als een algemeene wet, en het burgerlijk wetboek als een aanvullend regelande de burgerlijke regten van den Nederlander. Ten derde meent hij nog, betrekkelijk het geopperd bezwaar van de verkeerde aanhaling te moeten aanmerken, dat, wanneer het tijdstip van de invoering dezer wet, onverschillig ware, hij dan geloven zou, dat er eene nadere wet zou moeten worden voorgedragen en aan het be-

zwaar behoorde te worden toegegeven, vooral wanneer het blijkt, dat aan dergelijke bedenking door deze Kamer werd gehecht. Hij zou zelfs niet gaarne aandringen, dat er door de Kamer eene schrijffout zou worden bekrachtigd. Doch thans mag hij den weg die tot uitstel leidt, niet inslaan. Het gevolg daarvan zou toch wezen, dat deze wet dit jaar niet meer zou kunnen werken. Het belang van vele personen eischt de vaststelling dezer wet niet uit te stellen. Zij zouden anders voor dit jaar van de uitoefening hunner grondwettige regten worden verstoken. Later kan men de misstelling verhelpen, doch nu zou men door uitstel de billijkheid uit het oog verliezen.

De heer van *Nispen van Pannerden* heeft ook bezwaren tegen deze voordragt, doch kan aan de andere zijde niet ontveinzen, dat bij hare verwerping groote nadeelen zullen ontstaan. Hij gelooft inderdaad, dat deze wet op den duur niet derwijze kan blijven, gelijk zij thans is, en dat bij eene herziening derzelve, de gebreken daarin konden worden vermeden. Hij vraagt alzoo aan den minister, of de wet zal worden herzien?

De Minister van Binnenlandsche Zaken zegt thans bepaaldelijk toe, dat deze wet, indien zij wordt aangenomen, in de volgende zitting zal worden herzien, en dat bij die gelegenheid de feil zal worden hersteld, die daarin als nu voorkomt. Op die wijze zal in de behoefte van het oogenblik worden voorzien en vele ingezetenen niet beroofd blijven van het genot der uitoefening van de burgerschaps-regten.

De heeren van *Beeck Vollenhoven* en van *Nispen* verklaren nu, dat na de gegeven stellige toezegging door den minister, zij voor het ontwerp zullen stemmen; terwijl de heer van *Nispen* er bijvoegt, dat hij hoopt dat bij die gelegenheid nog andere wijzigingen in het ontwerp zullen worden gebragt.

De beraadslagingen worden gesloten. Bij hoofdelijke stemming wordt het ontwerp aangenomen met 17 tegen 11 stemmen.

Voor de heeren: *Rijks*, van *Swinderen*, *Verhey van den Bogaerdt*, van *Mierlo*, *Bosch*, *Engelkens*, *Regout*, van *Welderen Rengers*, van *Meurs*, van *Beeck Vollenhoven*, *Cost Jordens*, *Beerenbroek*, *Hooft*, van *der Lek de Clercq*, van *Nispen van Pannerden*, *de Jonge van Ellemeet* en de Voorzitter (van *Limburg Stirum*).

Tegen: de heeren: van *Aylva van Pallandt*, *Martens van Sevenhoven*, *Lightenvelt*, *Gevers van Endegeest*, *Taets van Amerongen*, van *Sasse van Yssel*, *Tonckens*, van *Heeckeren van Wassenaer*, *Corver Hooft*, *Hoffman* en van *Lidth de Jeude*.

De commissie van rapporteurs is gereed met haar verslag over het ontwerp van wet tot regeling van het regt van *opvoet*. Dit verslag zal worden gedrukt en rondgedeeld. — De beraadslagingen worden bepaald op vrijdag, 2 augustus aanstaande, des namiddags ten 2 ure.

Tot dien tijd wordt de Vergadering gescheiden. De ontwerpen nopens de scheepvaartregten zijn in de afdelingen der Kamer onderzocht. De gemaakte bedenkingen zijn aan de Regering medegedeeld. Men ziet hare antwoorden te gemoet, zoodat de beraadslagingen in de navolgende week waarschijnlijk zullen worden gehouden.

Advertentiën.

Aanbesteding.

Op Dingsdag den 20sten Augustus 1850, des voormiddags te elf ure, zal, onder nadere approbatie, door Commissarissen voor de verlenging tot *Nijkerk* van den *Ede-Barneveldschen* Grindweg, op het Raadhuis te *Nijkerk* worden aanbesteed:

Al de werken tot den aanleg van de AARDE- en GRINDBAAN, met de Levensantie en Transporten van de benodigde MATERIALEN, over eene lengte van 7877 Ellen.

Het alleraangenaamst aan de straatweg van *Doesborgh* naar de Pruisische grenzen nabij *Doetinchem* gelegen BUITENVERBLIJF GROOT-ZANDE, in de *Arnhemse Courant* van 25 Junij en 11 Julij breder omschreven, en waarvan op den 2den Augustus ten Huize van den Kastelein *SIP* te *Doetinchem*, ten overstaan van den aldaar residentende Notaris *J. D. PASTEUR*, de toelag zal plaats hebben, is met de hoogen gebragt op f12,785.

In de Provincie *Gelderland* wordt te KOOP of te HUUR gevraagd, een HUIS met 5 en 6-KAMERS en TUIN, met daar achter of nabijgelegen BOERDERIJ of ook wel een klein LANDGOED. Hoofvereischten zijn, goede communicatie-wegen, onmiddellijke nabijheid van Dorp of Stad, waar een goede School en Geneeskundige hulp is. De aanyaarding moet kunnen geschieden met het voorjaar van 1851. Verzoekt men mogelijk gedetailleerde opgave

van situatie, grootte, prijs enz. met franco brieven, onder letter B, bij den Boekhandelaar *NIJHOFF* te *Arnhem*.

De Notaris *Mr. M. E. HOUCK*, zal, op Dingsdag den 13den Augustus 1850, om 10 uur, in het Stads-Loocaal voor publieke verkooping op den *Poot* te *Deventer*, doen inzetten en den 27sten Augustus 1350, ter zelfder uur en plaats, in perceelen, kolommen en massa verkoopen:

Het zeer aangenaam gelegen en Rentgevend

Buitengoed DEN BRUGGENBOSCH,

binnendijks, watervrij, op een uur afstand van de Stad *Deventer*, in de nabijheid van onderscheidene Buitengoederen, nabij het dorp *Twello*, aan den Straatweg van *Deventer* op *Utrecht*, onder de Gemeente *Voorst*, Provincie *Gelderland* gelegen, bestaande uit HEERENHUIS, voor Zomer- en Winterverblijf geschikt, SCHUUR, waarin stalling voor Paarden en Koejen, TUINEN met beste VRUCHTBOOMEN en divers HEESTERGEWAS bezet, WEELANDEN, WANDELINGEN door extra zware OP-GAANDE BOOMEN en AKKERMAALSBOSSCHEN, alles bij een aanéén gelegen, te zamen groot 39 B. 60 R. 89 E.

Nadere omschrijvingslijsten van deze Goederen, benevens alle verdere informatiën, zijn te bekomen ten Kantore van bovengenoemden Notaris, op de Stroommarkt te *Deventer*.

STOOMVAART VOOR DEN

NEDER- EN MIDDEN-RIJN. DUSSELDORPSCHE MAATSCHAPPIJ.

GEREGELDE DIENST

met de snelvarende Stoomschepen *Mathilde*, *Victoria*, *Gutenberg*, *Elisabeth* en *Stadt Bonn*.

Van *Arnhem* naar *Rotterdam*: des Zondags; Dingsdags, Donderdags en Vrijdags, des morgens circa te 9 ure.

Van *Rotterdam* naar *Arnhem*: des Maandags, Woensdags, Vrijdags en Zaturdags, des morgens te 6½ ure.

Van *Arnhem* naar *Emmerik* en *Dusseldorp*: des Maandags, Woensdags, Vrijdags en Zaturdags, des namiddags omstreeks 3½ ure.

In directe verbinding met de DAGELIJSCHES DIENST tusschen *Dusseldorp* en *Keulen*, de DRIEMAAL DAGELIJSCHES tusschen *Keulen* en *Coblenz* en de TWEEMAAL DAGELIJSCHES tusschen *Coblenz* en *Mannheim*.

Nadere inlichtingen geeft te *Arnhem* de Agent *C. BALCK*.

** Door *J. NOORDUYN & ZOON*, te *Gorinchem*, is uitgegeven:

DE DERDE DRUK VAN 1850, à f2.40, DER NEDERLANDSCHE WETBOEKEN.

Met verwijzing naar de betrekkelijke artikelen van de *Nederlandsche en Fransche Wetboeken*. Bevatende de in 1849 veranderde artikelen van het *Burgerlijk Wetboek*, dat der *Regtsvordering* en van *Justitiiekosten* en *Salarissen in Burgerlijke zaken*, de *Grondwet van 1848* en de overige 12 *Wetten*, *Reglementen* en *Besluiten tot de Nederlandsche Wetgeving* behoorende. In een netten lederen band, in zakformaat.

Door dezen ongehoorden geringen prijs, zijn, zoo lang deze uitgave strekt, de *Nederlandsche Wetboeken*, die in elk huisgezin aanwezig behooren te zijn, onder het bereik van elken huisvader gesteld.

Gymnasia, Scholen, Privaat Onderwijs!

Door *DANNENFELSER & DOORN*, te *Utrecht*, is uitgegeven:

COWAN,

Lector aan het *Gymnasium* te *Amsterdam*,

VAN DER BEEK,

Instituteur te *Dussen*.

HANDLEIDING TOT BEOEFENING DER ENGELSCHES TAAL.

1ste gedeelte, SPRAAKKUNST f 1.00.
2de » OPSTELLEN » 1.00.

Waterhoogte te Arnhem.

29 Juli 2 El 0 Palm 4 Dain; gew. 0 D. gov. 5 D.

De prijs dezer courant is f5 in de drie maanden. Afzonderlijke nummers 10 cents. Advertentiën van één tot vijf regels f 1.00 en voor alken regel daarboven 20 centen, behalve 25 centen zegelregt voor elke plaatsing.

Te *Arnhem*, bij *G. J. THIEME*, Boekdrukker.